

פרשת משפטים

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר ההתרחשויות בפרשה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהפרשה.

- א. דיני שומרים   א. שמיטה
- ב. גילוי כבוד ד'   ו. פריקה וטעינה
- ג. עדות שקר   ב. מצוות הדיינים
- ד. כריתת ברית במתן תורה
- ה. דין עבד עברי   ה. דין אמה עבריה
- ו. דין המפתה   ר. דין שלש רגלים
- ז. שלא לצער אלמנה ויתום
- ח. בייעור ע"ז   י. דין עבד נרצע
- ט. תשלומי גגב   ב. דין רוצח
- י. גירוש הכנעני מפני ישראל
- יא. מצוות בין אדם למקום
- יב. שבת   ש. נזקי שור ובור
- יג. הציווי שמשה יעלה לבדו
- יד. נזקי שן ורגל   ה. שור שנגח שור
- טו. השבת אבדה   מ. דין חובל ומכה
- טז. הסכמת העם לכלל המצוות
- יז. דיני הלוואה ומשכון   ה. מסירת הלוואות למשה
- יח. נזקי אש   ו. איסור אונאת גר

שאלה לשולחן השבת

"אם במחתרת ימצא... ומת אין לו דמים"

ביאר רש"י ע"פ הגמרא (סנהדרין עב.), שאם בעל הבית הרג את הגנב, פטור בגלל ש'הבא להרגך השכם להרגו', שידוע שהגנב בא על מנת להרוג במקרה שבעל הבית ימחה. מכיון שכך, ברור, שכל ההיתר להרוג את הגנב תקף רק אם נשקפת סכנה מצד הגנב, וכשאינו יכול להזיק - חוזר האיסור להורגו. ואם כן יש לבאר את ההלכה, שאם נפלה עליו מפולת בעודו במחתרת בשבת, אזי אין מפסיקין עליו את הגל להצילו ככל אדם שנאמר בו ספק פיקוח נפש בשבת. וקשה, מכיון ששוב אינו יכול להזיק מפני המפולת, לכאורה היה צריך דינו להיות ככל האדם, ומדוע אין מצילים אותו. (והרי פשוט שאם חזר הגנב לביתו ואז נקבר במפולת, בוודאי שיש להצילו)?

מטרת השאלה

הינה לעורר דיון סביב שולחן השבת. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצדוף מקורות, אם ישנם) ובל"נ אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

פנינים

"ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת למען ינוח שורך וחמרך וינפש בן אמתך והגר. ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך" לכאורה יש לפרש מדוע נסמך איסור שלא ישמע על פיך שם ע"ז, למצות שבת. הגמרא (יבמות מח): מבאר שבפסוק "וינפש בן אמתך" הכוונה לעבד ערל שחייב לשבות בשבת, שהרי עבד מהול כבר מוזכר בעשרת הדברות. וממשיכה הגמרא שמותר להחזיק עבד ערל עד י"ב חודש, ואם אינו מסכים לימול אסור להחזיק בו יותר מכך. ובגמרא אחרת (ע"ז נז.) כתוב: שעבד גוי, אפילו מהול, אם נגע בין הרי הוא נסך, עד שתשקע עבודת כוכבים מהם. ומפרש ריב"ל שזה עד שנים עשר חודש. מעתה, הואיל ודיברה כאן התורה בחיוב האדון על שביעת עבד ערל, חייבים לומר שמדובר בתוך י"ב חודש מקנייתו, ועבד שכזה עדיין שם ע"ז מורגלת בפיו, ולכן הוסיפה מיד התורה את האזהרה: "ושם אלהים אחים לא תזכירו לא ישמע על פיך". (רבי בצלאל הכהן מוילנא). ובדרך צחות נראה לבאר את סמיכות מצות שבת לאיסור עבודה זרה, ע"פ מה שאמרו חז"ל (שבת קיח): 'כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדורו של אנוש מוחלין לו, כדי שלא יאמר האדם, אעבוד ע"ז והרי השבת תכפר לי, לכך מזהירה אותו תורה מראש. (משך חכמה)

"ועבדתם את ד' אלקיכם"

הגמרא (ב"ק מא): כותבת: 'שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה. כיון שהגיע ל"את ד' אלקיך תירא', פירש. אמרו לו תלמידי: 'רבי, כל אתין שדרשת מה תהא עליהן?' אמר להם: 'כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך קבלתי שכר על הפרישה'. עד שבא רבי עקיבא ולימד: 'את ד' אלקיך תירא - לרבות תלמידי חכמים'. ויש לבאר מדוע לא פרש כבר בפסוק אצלנו: "ועבדתם את ד' אלקיכם"? ויש לומר: א. יש חילוק מהותי, שכאן הפעולה כתובה לפני המילה 'את' ולכן יתכן לפרש ועבדתם - כל אחד לפי דרגתו ורבות תלמידי חכמים. אבל בפסוק "את ד' אלקיך תירא" משמע שבאותה דרגה של יראה, כי הפעולה כתובה אחרונה. (יקרא דאורייתא) ב. התרגום מפרש את ה'את' בצורה שונה מכל מקום (ית') אלא כ'קדם' דהיינו לפני. ג. הכוונה ללמוד יחד עם הקב"ה, שהשכינה תהא יושבת ושונה נדכם. ד. הניקוד שונה, שכתוב אצלנו בצירה דהיינו מפסיק יותר, ובפסוק "את ד' אלקיך תירא" כתוב בסגול שהוא מסמך. (וזאת ליהודה) (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א לשאלה לשולחן שבת' תשפ"ב)

"וביום השביעי תשבת"

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון:

052-7665775

חדש! ניתן להזמין חוברות של חומש בודד מתוך הספר כמזכרת מאירועים

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילתם. זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה!

השתתפו באמצעות העברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271 ע"ש 'בייז'.

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. אסור לקללם (3)
- ב. שניים מארבעת המזיקים, שבפרשה מוזכרים
- ג. מתחייב לשלם פי שנים
- ד. אסור להעדיפו בדין
- ה. הפוגע באישה כזו מתחייב בדמי ולדות
- ו. "האשה _____ תהיה לאדוניה"
- ז. הם החייבים בעליה לרגל
- ח. בעל חי המוזכר בפרשה מספר פעמים
- ט. אסור לאוכלה
- י. אסור לענותו, אותו ואת אמו
- כ. לו אנו מצווים להשליך בשר טריפה
- ל. היו עשויות אבן
- מ. אסור להחיותה
- נ. כינוי נוסף לריבית
- ס. משה הקריא אותו לעם
- ע. אם שור נוגח _____, בעליו מתחייב בשלושים כסף
- פ. השוחד מעוור את עיניהם
- צ. השוחד מסלף את דבריהם
- ק. חג השבועות קרוי גם 'חג ה_____'
- ר. מילה נרדפת ל'פעמים'
- ש. היא תהיה בין התובע לנתבע
- ת. מילה נרדפת ל'תרמה'

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. אסור לאור (לקלל) אותו
- ב. המזיק משלם מ-
- ג. שם נוסף ליו"ט
- ד. כך קרויים נישואי האדון עם אמתו
- ה. ד' ישלח אותה לפני בני"י
- ו. לבדו
- ז. דמי עבד ל' שקלים אפילו אם שווה אלף _ (רש"י)
- ח. שור מועד קרוי בלשון הפסוק: 'שור _____'
- ט. כך יגרש השי"ת את הגויים מפנינו
- י. עבד כנעני שרבו הפיל לו שן או עין יוצא ל-
- ך. אסור לתת אותה באיחור (לשון הפסוק)
- ל. שור שהרג אדם, עונשו:
- ם. ים זה הוא אחד מגבולותיה של א"י
- ן. באיבר זה נרצע העבד העברי, שממאן לצאת לחפשי
- ס. עד שקר קרוי - 'עד _____'
- ע. "_____ תחת _____"
- ף. חג הסוכות קרוי גם 'חג ה_____'
- ץ. אסור להשאיר את חמור שונאך כשהוא-
- ק. "מדבר שקר _____"
- ר. בני"י ראו תחת רגלי הקב"ה כמעשה לבנת _____
- ש. עבד עברי נמכר ל_____ שנים
- ת. אסור לכרות אותה עם עמי כנען

כתרומו

דבא פראה נדיא דעלייה מינה מתרומא אונקיאוס נכנסה לעיריין של לחנו.

"וכי יזד איש על רעהו להרגו בערמה" (כא,יד) = "בנכילד". המילה העברית 'נוכלות' המתארת אי יושר ומרמה.

מן המדרש

דבר אחר: "נבהל להון איש רע עין". אמר רבי לוי זה שאינו מוציא מעשרותיו כראוי. מעשה באדם אחד שהיה מוציא מעשרותיו כראוי והיה לו שדה אחת שהייתה עושה אלף מידות ומוציא ממנה מאה מדות למעשר, ומן המותר היה מתפרנס הוא ובני ביתו. בשעת פטירתו קרא לבנו ואמר לו: "בני! תן דעתך על שדה זו, כך וכך מידות היא עושה, כך וכך מידות למעשר וממנה הייתי מתפרנס כל ימי". כשנפטר מן העולם, שנה ראשונה זרע אותה הבן ועשתה אלף מידות והוציא ממנה מאה למעשר. שנה שנייה, נכנסה בו עין רעה ופחת עשרה (נתן למעשר 90) ופחתה היא מאה (והוציאה 900). וכן שלישיית וכן רביעית וכן חמישית, עד שעמדה על מעשרותיה (שהוציאה 100), כיון שראו קרוביו כך, עמדו ולבשו לבנים ונתעטפו לבנים ונכנסו אצלו. אמר להם: "לא באתם אלי אלא לשמוח עלי". אמרו לו: "חס ושלום, לא באנו אלא לשמוח עמך, לשעבר היית בעל הבית והקדוש ברוך הוא כהן, ועכשיו נעשית כהן והקדוש ברוך הוא בעל הבית". הוי סוף הפסוק: "...ולא ידע כי חסר יבאנו". (ע"פ מדרש רבה)

מילה בפרשה

**מהעץ הוא תלש,
מקל עבה ולא חלש,
ההם צעקו והריעו,
וקול קללה השמיעו.**

המונח המבוקש הינו מילה בת 3 אותיות המופיעה בפרשה. אשר כל שורה בחידה רומזת להקשר שונה שלה. (יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות בעלי הגיה דומה)

התשובה תתפרסם אי"ה בגיליון הבא

ושפני טמוני חול

"בראשונה ובאחרונה מוזכר העבר ובארבע האחרות מוזכר העתיד, וביחד הם בנים השבים" - למה הכוונה?

****

"שש שנים יעבוד"

הרמב"ם (עבדים א,ז) כותב שאסור ללמד את העבד העברי שום אומנות חדשה שלא ידע טרם נמכר: 'אבל לא ילמדנו בתחילה מלאכה כלל אלא אמנות שהיה בה, הוא שעושה כשהיה עושה מקדם'.

****

"מדבר שקר תרחק"

כשבעל התניא הגיע למזריטש, מינהו המגיד ללמוד בחברותא עם בנו, ר' אברהם (המלאך). זמן הלימוד נקבע לשלוש שעות, אך בעל התניא היה מסובב את מחוגי השעון לאחור, כדי 'להרוויח' עוד זמן לימוד... לימים, אמר שהלימוד הוא ערב לו ביותר, בבחינת: "מים גנובים ימתקו". (בית רבי)

שעשועי דאורייתא

"לכלב תשליכון אותו"

היכן עוד בתורה מוזכר כלב? ובנ"ך?

****

מצאו נא בפרשה:

1. פסוק שמתחיל ומסתיים באות כ'.
2. באיזה הקשר מופיע כל מספר מאחד עד שמונה.
3. פסוק שמופיעים בו שלוש כפילויות. (כגון: 'הכבד אכביד')
4. שם של מלכה מהתנ"ך.
5. את האות ש' המופיעה 3 פעמים ברציפות. (לא באותה מילה)
6. חמש מיילים רצופות, שבראשונה ישנן 6 אותיות, בשניה 5 וכו'. (2 תשובות)

שמיאות מי יבין

לפניכם פסוק מן הפרשה שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

1. "ומכה אביו ומת מות יומת"

2. "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדן ד"

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לגיליון קודם: למי אסור לקרוא לאביו 'אבא'? - למי ששם אביו המפורסם הוא 'אבא'. (חיד"א ושידי חמד, ויש שחלקו) **לסדר את הפרשה** - 'ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה'. **חידון א' ת' -** אב אם אלוקים (דיין), בור בעירה, גנב, דל, הרה, וילדיה, זכרים, חמור, טרפה, יתום, כלב, לווחות, מכשפה, נשך, ספר הברית, עבד כנעני, פקחים, צדיקים, קציר, רגלים, שבועה, תונה. **חידון א' ת' הפוך** - נשיא, מיטב שדהו, חג, ייעוד, צרעה, בגפו, זוי, נגה, מעט מעט, חפשי, דמעך (תרומתך), סקול יסקל, פלשתים, אוזן, חמס, פצע, אסיף, רובץ, תרחק, הספיר, שש, ברית. **שעשועי דאורייתא** - בתורה: 'לא יחרץ כלב', 'ומחיר כלב'. בנ"ך: 'ילק הכלב' (שופטים ז,ה), 'הכלב אנכי' (ש"א יז,ג), 'אחרי כלב מת' (ש"א כד,טו), 'הראש כלב' (ש"ב ג,ח), 'הכלב המת' (ש"ב ט,ח, וגם: טז,ט), 'יאכלו הכלבים' (מ"א יד, וגם: טז,ד, כא,כג, כא,כד. מ"ב ט, ט, טלו), 'אשר לקקו הכלבים... ילקו הכלבים' (מ"א כא,יט. וגם: כב,לח), 'מה עבדך הכלב' (מ"ב ב,ח), 'כלבים אלמים... והכלבים עזי נפש' (ישעיה נז,יא), 'עורף כלב' (שם סו,ג), 'ואת הכלבים לסחוב' (ירמיה טו,ג), 'סבבוני כלבים' (תהילים כב,יז), 'כלב יחידתי' (שם כב,כא), 'יהמו ככלב' (שם נט,ז,טו), 'לשון כלבך' (שם סח,כד), 'ככלב שב על קאו' (משלי כו,יא), 'מחזיק באזני כלב' (שם כו,יז), 'כלבי צאני' (איוב ל,א), 'לכלב החי' (קהלת ט,ד). 1. 'כי אם שמוע תשמע בקלו ועשית כל אשר אדבר ואיבתי את איבך וצרת את צרריך'. 2. 'לא בשנה אחת' (כג,כט), 'ויען כל העם קול אחד' (כד,ג), 'ישלם שנים' (כב,ו), 'שנים ישלם' (כב,ג), 'שלוש אלה לא יעשה' (כא,יא), 'שלוש רגלים' (כג,יד), 'שלוש פעמים' (כג,יז), 'וארבע צאן תחת השנה' (כא,לז), 'חמשה בקר ישלם' (כא,לז), 'שש שנים יעבד' (כא,ב), 'ושש שנים תזרע' (כג,י), 'ששת ימים תעשה מעשיך' (כג,יב), 'ויכסהו הענן ששת ימים' (כד,טז), 'ביום השביעי מתוך הענן', 'וביום השביעי תשובת' (כג,יב), 'ובשביעת יצא לחפשי חנם' (כא,ב), 'והשביעית תשמטנה' (כג,יא), 'שבעת ימים יהיה עם אמו' (כב,כט) 'שבעת ימים תאכל מצות' (כג,טו), 'ביום השמיני תתנו לי' (כב,כט). 3. 'אם ענה תענה אתו כי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו'. 4. 'ושתי את גבולך'. 5. 'שש שנים' (פעמיים) 5. 'אגרשנו מפניך בשנה אחת פן', 'ויהושע משרתו ויעל משה אל'. **מילה בפרשה יתרו** - חיל. 'התגייס לצבא המלכים' - צבא=חיל, 'אמיץ ונועז שבגבורים' - איש אמיץ וגיבור = איש חיל, 'בהר הבית הוא נראה' - בהר הבית היה אזור שנקרא 'חיל', 'מקום רתת, פחד ומורא' - פחד=חיל. **טמונות בפרשה** - 1. 'ומצאה קוצים' (כב,ה). 2. 'כי יכרה איש בור' (כא,לג). 3. 'נשך רש': 'יבית שהוא כנשיכת נחש' (כב,כד) 'טרפה נחש' (כב,יב). 4. 'על משענתו' (כא,יט) 'אין רואה' (כב,ט) 'השוחד יעור' (כג,ח). 5. 'המזוזה' (כא,ו). 6. שוט - 'בשבט' (כא,כ). 7. 'המבעיר את הבעירה' (כב,ה). 8. 'ושוחד לא תיקח' (כג,ח) ותשלומים רבים אחרים בפרשה. 9. 'מדבר שקר תרחק' (כג,ז). 10. 'חמורו תועה' (כג,ד). 11. 'לכלב תשליכון אותו' (כב,ל). 12. איסור בשר בחלב (כג,יט). 13. 'שומר קישואין' (רש"י כא,יט). 14. 'עין תחת עין' (כא,כד). 15. 'וניקה המכה' (כא,יט) **טמונות בהפטר** - 1. 'הדום רגלי' (א). 2. 'ואשם לא תכבה' (כד). 3. 'והעכבר' (יז). 4. 'משכי קשת' (יט) **שאלה לשלחן השבת בא** - מחוסר מקום, יופיע בע"ה בגיליון הבא.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מהפרשה ומפירוש רש"י.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
temunabaparashah@gmail.com
אשמח לקבל רעיונות, חידוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com
כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

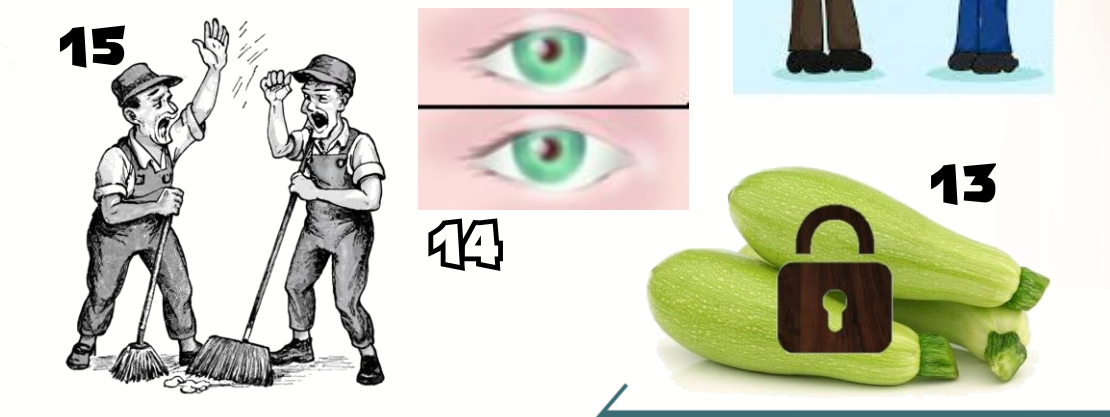
טמונות בפרשה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

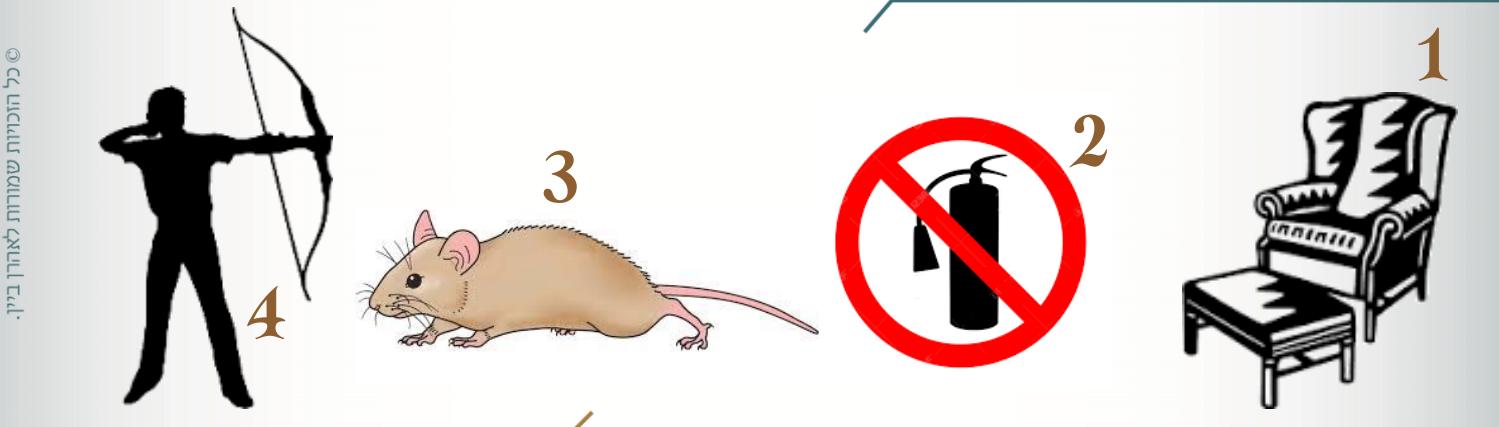
מחשבה טובה
 התשובה לטמונה זו
 תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם
 ציפור - "ציפורה" (יהב)

טמונות בהפטרה

הפטרת שבת ראש חודש "השמים כסאי" (ישעיהו 50)

עדיין ניתן לרכוש את משחק ה'חדר בריחה' המבוקש!
 חידות ומשימות לכל הגילאים לחוויה משפחתית מושלמת! - לפרטים ולהזמנות: 052-766-5775